

דיקנט הלימודים האקדמיים בראשות דיקן הלימודים האקדמיים פרופ' חיים סעדון ממונה על הטיפול בכל הנושאים הכללי-אוניברסיטאיים והעל-מחלקתיים הנוגעים ללימודים באוניברסיטה הפתוחה. הדיקנט אחראי לעיצוב מדיניות ההוראה, לגיבוש הנהלים, הכללים והתקנות המחייבים את הסטודנטים במהלך לימודיהם וכן לעיצוב של מתכונת ההנחיה בקורסים, לפתיחה של קבוצות לימוד ברחבי הארץ ולהדרכה והכשרה של אנשי סגל ההוראה במחלקות השונות.

בדיקנט שלוש מחלקות שמטרתן לקדם את איכות ההוראה והלמידה וכן את השירות הניתן לסטודנט בתחום הלמידה: המחלקה להוראה וללמידה, מחלקת הייעוץ ללימודים אקדמיים והיחידה להתמדה.

בשנת תשע"ח נפתחו 5,349 קבוצות לימוד ב־742 קורסים אקדמיים. קבוצות הלימוד פעלו ב־67 מרכזי לימוד ברחבי הארץ.

המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה

התפתחות שפה תקינה ולקויה: מינקות עד בגרות
מחקר איכותני בחינוך (תואר שני)
מרחק פסיכולוגי ורמת הבניה (תואר שני)
פסיכולוגיה של משא ומתן
שפה וזיקנה (תואר שני)

המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת

אוכל, חברה ותרבות
חברה, פוליטיקה וכלכלה
יישוב סכסוכים ביחסים בין-לאומיים
מדינות בעידן הגלובליזציה: פרספקטיבות אנתרופולוגיות
ממנועי חיפוש לרשתות חברתיות
סדנה: תכנית ההתמחות של הכנסת
סמינר למצטיינים: סוציולוגיה, מדע המדינה ותקשורת
סמינר מחקר: פוליטיקה ומפלגות באירופה בעידן
הגלובליזציה (תואר שני)
סמינר מחקר: פוליטיקה, כלכלה וגלובליזציה (תואר שני)
סמינר מחקר: תקשורת בחברות פתוחות – גישות
ביקורתיות (תואר שני)
על נמרים ודרקונים: יחסים בין-לאומיים במזרח אסיה

המחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב

פרויקט מסכם בהנדסת תעשייה וניהול: התמחות
במערכות מידע

המחלקה למדעי הטבע והחיים

האקולוגיה וההתנהגות של הזנבן הערבי
טכנולוגיות פריון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות
(תואר שני)

מעבדת שדה: ביולוגיה של הזנבן הערבי
קריאה ביקורתית של מאמרים ותכנון מחקר

תכניות ומתכונות לימודים שהוצעו להוראה לראשונה

תכניות חדשות

- מוסמך (M.A.) בהיסטוריה

מסלולים חדשים

- מסלול מדיה חדשים ואקטיביזם פוליטי, בתואר בוגר (B.A.) במדע המדינה ויחסים בין-לאומיים ותקשורת
- מסלול כלכלה מורחב ומסלול מערכות מידע, בתואר בוגר (B.A.) בחשבונאות עם חטיבה בכלכלה

קורסים שהוצעו להוראה לראשונה

המחלקה להיסטוריה, לפילוסופיה

ולמדעי היהדות

- אנטשימיות ומדינת הלאום האירופית (תואר שני)
- בין תרבות המונים לתרבות גבוהה (תואר שני)
- היסטוריה, חברה ומדעי החברה א (תואר שני)
- היסטוריה, חברה ומדעי החברה ב (תואר שני)
- הפלסטינים במאה ה־20 (תואר שני)
- חברות מוסלמיות בחופי הים האדום (תואר שני)
- יהדות פרובנס בימי הביניים (תואר שני)
- מבוא לפילוסופיה קונטיננטלית במאה ה־20
- מומרים וגרים (תואר שני)
- קדושים ומאמינים (תואר שני)

המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות

מבוא לאמנות יוון ורומי

המחלקה לניהול ולכלכלה

התנהגות ארגונית: מקור
סמינר מצטיינים בניהול: התנסות בארגונים

המחלקה להוראה וללמידה

המחלקה להוראה וללמידה אמונה על הובלה של תהליכי עומק רוחביים כלל-אוניברסיטאיים לקידום ההוראה והלמידה ופועלת לשם כך בשני תחומים משלימים: פיתוח כישורי למידה לסטודנטים ופיתוח פדגוגי של ההוראה.

בתחום פיתוח כישורי למידה הושק השנה אתר חדש לסטודנטים, המציג מידע ברור ונגיש על מגוון הסדנאות וההדרכות המוצעות, בהן: מפגשי אוריינטציה לסטודנט חדש, הדרכות פרונטליות ומקוונות לשיפור מיומנויות ולרכישת כלים ללמידה פעילה, סדנאות לכתיבת עבודות סמינריונית ועוד. כמו כן הושקו תכניות חדשות לפיתוח כישורי למידה בקרב סטודנטים דוברי ערבית, כגון סדנאות לאוריינות טכנולוגית, פרויקט חונכות לסטודנטים דוברי ערבית, הדרכת מיומנויות למידה במרכזי הלימוד לסטודנטים יוצאי אתיופיה ועוד.

התחדשות דרכי ההוראה והתאמתן לעידן הנוכחי באה לידי ביטוי גם בהכשרות לסגלי הוראה החדשים, שעברו לפורמט של "הדרכות מותאמות אישית". הכשרות אלה מתקיימות כפגישות פרטניות במרכזי הלימוד ומותאמות לתכנים ולצרכים של חבר הסגל וכן מועברות במערכת זום, המאפשרת השתתפות גם לאנשי סגל הוראה שאינם יכולים להגיע פיזית לסדנאות.

בשנה זו התחלנו במסורת שנתית של קיום "יום הוראה ולמידה" – כנס שנתי של חברי סגל ההוראה שמטרתו להעמיק את השיח הארגוני בנושאים העומדים בליבת העשייה האו"פית וכן לתמוך בתהליכי השינוי וההתחדשות בתחומי ההוראה והלמידה ולקדם אותם. נושא הכנס היה "הוראה (במחשבה) פתוחה", והוא זכה להצלחה רבה ולהשתתפות משמעותית במיוחד של חברי הסגל: מנחים, מרכזי הוראה וחברי סגל בכיר. יום ההוראה השני, שהכנתו נמצאת בעיצומה, יתמקד ביצירה של קהילת עמיתים לומדת תחת הכותרת "מחשבים (יחד) את מסלול ההוראה מחדש".

"הקורסים הראשונים"

השנה התממש שיתוף פעולה בין דיקנט הלימודים לדיקנט הפיתוח וטכנולוגיות למידה בפרויקט ייחודי – פרויקט "הקורסים הראשונים", שמטרתו להעניק מענה איכותי ומיטבי לסטודנטים בתהליך הלמידה שלהם באו"פ דרך התמקדות בקורסים הראשונים שהם לומדים באוניברסיטה. לאחר שנבחרו הקורסים המתאימים במחלקות האקדמיות, התקיים תהליך חשיבה מעמיק על מצב הקורס. בעקבותיו הוגדרו מחדש תוצרי הלמידה בקורס, הבנייתם בתוך מטלות הקורס והבחינה והמיומנויות הנדרשות מהסטודנטים להצלחה בקורס. בד בבד אתר הקורס נבנה מחדש כדי להלום את תהליך הלמידה המחודש, וסגל הקורס הוכשר בהתאם. הפרויקט העתיד להימשך גם בשנתיים הבאות, קידם עבודה משותפת בין הסגל הבכיר ובין סגל ההוראה ויצר שיח פורה בין היחידה לניהול ההתמדה, המחלקה להוראה וללמידה, המחלקה להערכה ומרכז שה"ם.

ייעוץ ללימודים אקדמיים

מחלקת הייעוץ ללימודים אקדמיים מלווה אלפי סטודנטים במהלך מחזור החיים האקדמיים שלהם באוניברסיטה הפתוחה. בשל מבנה הלימודים המיוחד באו"פ הייעוץ האקדמי הוא שירות ייחודי הניתן לסטודנטים, ומטרתו לחזק את הקשר ייעוץ-הרשמה-הצלחה-התמדה.

ייעוץ ללימודים אקדמיים מלווה את הסטודנטים בתכנון הסמסטרואלי והשנתי של לימודיהם, בגיבוש של תכניות הלימודים, בהתלבטויות בנושאי הלימוד ובהנגשה של מנגנוני תמיכה ושירות באוניברסיטה. הייעוץ ניתן במגוון דרכים – פנים אל פנים, טלפונית, בדוא"ל או באמצעות מערכות טכנולוגיות. תשומת לב יתרה ניתנת לקהלים מיוחדים, כגון מועמדים לעבודה, תלמידי תיכון, חיילים, אסירים, סטודנטים דוברי ערבית, סטודנטים מהמגזר החרדי וסטודנטים יוצאי אתיופיה. בד בבד חברי סגל המחלקות האקדמיות נותנים ייעוץ מעמיק בתחומי התוכן הנלמדים באו"פ.

בשנה האחרונה נערכו כ-68,000 פגישות ושיחות ייעוץ למתעניינים ולסטודנטים. מחקרי הערכה שנעשו במחלקה להערכה, מצביעים דרך קבע על קשר הדוק בין קבלת ייעוץ סדיר בזמן הלימודים לבין התמדתם והצלחתם של הסטודנטים.

אפיקי מעבר

אפיקי מעבר מאפשרים למעוניינים להתחיל את הלימודים לתואר ראשון במסגרת הגמישה של האו"פ (ללא דרישות סף של ציון פסיכומטרי או תעודת בגרות). הצלחה במקבץ קורסים בהתאם לדרישות אפיק המעבר מאפשרת לבחור בין השלמת תואר באו"פ לבין מעבר לאוניברסיטה אחרת להשלמת התואר.

השנה נוספו שני אפיקי מעבר:

- אפיק מעבר לחוג לתלמוד והלכה באוניברסיטה העברית בירושלים
- אפיק מעבר חד-חוגי למחלקה ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטת בר-אילן

מרכזי לימוד ומוסדות מלמדים חדשים

בשנת הלימודים תשע"ח נפתח מרכז לימוד חדש בשגב שלום במסגרת שיתוף פעולה עם חברת המתנ"סים. כמו כן אושרו מוסדות מלמדים חדשים בבית ספר רימון שברמת השרון ובבית ברכה שבירושלים.

הספרייה

בשנת תשע"ח הוסבה הספרייה למערכת "עלמא" – מערכת ענן מתקדמת לניהול הספרייה. עלמא היא מערכת אינטרנטית המספקת פתרון מקיף לכלל התהליכים בספרייה, כגון רכש, קטלוג, מיון, השאלה, השאלה בין-ספרייתית, תהליכי דיגיטציה, הפקדת חומרים דיגיטליים וניהול חומרים לקורסים. המערכת נותנת מענה לניהול משאבי מידע מסוגים שונים לרבות חומרים מודפסים ואלקטרוניים.

בית הספר לשלטון מקומי

בית הספר לשלטון מקומי הוקם בשנת 2013 בשיתוף פעולה בין המרכז לשלטון מקומי ובין האוניברסיטה הפתוחה כדי לקדם את הרחבת ההשכלה הגבוהה בקרב עובדי הרשויות המקומיות. בבית הספר לומדים כיום כ-1,000 סטודנטים לתואר ראשון במדעי החברה והרוח בשילוב דיפלומה בלימודי שלטון מקומי. משתתפות בו כ-50 רשויות ממגדל שמש בצפון ועד אילת בכ-50 קבוצות לימוד. נוסף על לימודי התואר הראשון לומדים כ-70 סטודנטים בתכנית לתואר שני בממשל ומדיניות ציבורית (במסגרת התכנית ללימודי דמוקרטיה בין-תחומיים). בית הספר נמצא בתנופת התרחבות מתמדת. השנה סיימו את מחזור הלימודים השני כ-120 סטודנטים, כרבע מהם בהצטיינות.

צילום: גרעון מרקוביץ

טקס סיום מחזור הלימודים השני של בית הספר לשלטון מקומי